

LÉČBA

...a další povídky

Karel Kalecký

Karel Kalecký

LÉČBA

...další povídky

OBSAH

LÉČBA	4
LOS RACHELOS	21
PEKAŘ	46
KDYŽ MELODIE DOZNĚLA	53
MARTA	56
RINGO STARR	60
ČARODĚJ?	91
TŘIKRÁT A DOST!	96
KONTAKT	107
LANOVKA	109
PES	112
PETRKLÍČ A PRVOSENKA	113
HLEDAČ	127
COPYRIGHT	129

Léčba

„Ty se nesměješ, Pierre Chmureczko. Všichni se smějí, jenom ty ne...“

„Taky jsem se smál.“

„Neviděl jsem úsměv, pouze malý škleb.“

„No, abych řekl pravdu, zas tak moc směšné mi to nepřišlo.“

„Byl to špatný vtip?“

„Nic takového jsem neřekl.“

„Ale já jsem viděl, že jsi se ušklíbl.“

„To byl právě úsměv.“

„Nikoliv úsměv, nýbrž pohrdavý škleb.“

„To se vám zdálo, veliteli.“

„A slyšel jsem, che.“

„Prosím?“

„Slyšel jsem, že jsi řekl, che. To znamená pohrdání.“

„Ničeho takového si nejsem vědom.“

„Jo, ty si nejsi vědom...?!“

„Samozřejmě! Jak jinak! Chmureczka! Všichni jsou v poklusu a on...?“

„Rozvázala se mi tkanička, pane.“

„No a co! Mám tě učit zavazovat tkaničky, Chmureczko?“

„Ne, pane.“

„Dáš si tři kolečka navíc!“

„Provedu, pane.“

Major Areduk, ukrytý mezi stromy, přiložil k očím dalekohled a pozoroval z blízkého pahorku tábor. Po chvíli cosi znepokojeně zabručel...

„Pierre Chmureczka. Jaká zkomolenina? Co vlastně jste, Chmureczko? Francouz?“

„Matka byla Francouzka a otec Polák,“ odpověděl nováček jednotky.

„A bojujete proti Francouzům nebo proti Polákům?“

„Nebojuji proti nikomu. Jsem proti válce a proti tomu, kdo chce s její pomocí ovládnout svět. Vlastně tu nejsem dobrovolně, pane. Sám bych nikdy střílet nešel.“

„Nešel byste střílet? A říkáte si chlap?“

„Nebojím se, jenom nejsem militantní,“ bránil se Chmureczka. „Moje víra mi to nedovolí.“

„Víra?“ Zakroutil hlavou. „Čemu věříte?“

„Věřím, že se dá všechno vyřešit bez boje, diplomaticky.“

„Pak že se nebojíte,“ uchechtl se zlomyslně poručík Steškanin.

„A co vlastně znamená Chmureczka?“

„V polštině malý mrak,“ vysvětloval vojín, „něco jako mráček.“

Vojáci se zachechtali.

„Pierre Chmureczka. Slyšeli jste?“ zvolal uštěpačně poručík. „Petr Mráček. Říká si chlap, ale bojovat by nešel. Houby chlap, jsi baba.“

„Nejsem baba a neříkejte mi prosím Petr Mráček.“

„A jak ti mám říkat, Mráčku?“

„Jmenuji se Chmureczka, Pierre Chmureczka, pane.“

„Dobře, Petře, budu ti říkat jen Mráček.“

„Vždyť i vaše jméno pane, Jan Steškanin, je dost neobvyklé...“

„Co! Co říkáš...?“

„Nechtěl jsem se vás dotknout, pane.“

„Škultéty! Nauč Mráčka slušnému chování, víš jak to myslím?“

A vy kolem se moc nesmějte, jasný!“

„Jasný.“

Poručík se škodolibě usmál.

Ostatní se přidali.

„Pane, blíží se major Areduk!“ sykl nenápadně jeden z vojáků, když se smích ztišil.

„Vojáci, vraťte se na svá místa!“

Na okraji tábora se objevila statná postava.

Major Areduk neměl rád zbytečné průtahy. I tentokrát šel rovnou k věci.

„Poručíku, nechte okamžitě nastoupit jednotku!“

Splnění rozkazu trvalo pár desítek vteřin.

„Něco mezi vámi se mi nelíbí,“ pravil major pomalu ale důrazně. „Mohu vás ujistit, že vím, o co jde! Varuji vás!“

Otočil se na Steškanina.

„Nechte naplnit pytel pískem,“ řekl stroze, „a pověste ho tam na ten strom! Kdokoliv bude mít potřebu si do někoho kopnout, použije ten pytel!“

Potom se zeptal vojáka Chmureczky: „Všechno v pořádku, vojáku?“

Chvíli se dívali do očí.

„Mlčení znamená souhlas, vojáku.“

„Nemám ve zvyku si stěžovat a nechci lhát, proto mlčím, pane.“

Major se na něho zadíval s údivem.

„Jste zvláštní člověk, vojáku,“ řekl potichu. „Jak se jmenujete?“

„Chmureczka, pane. Pierre Chmureczka.“

„Chmureczka. Hm,“ řekl major Areduk spíš pro sebe, když odcházel. „Tak tedy Chmureczka...“

„Ty žaluješ, Mráčku!“

„Nikdy nežaluji, pane!“

„Já jsem moc dobře slyšel, že jsi žaloval.“

„To jste se asi přeslechnul, pane. Řekl jsem, že nelžu a nežaluji.“

„Ale vyznělo to jako žalování. A žalovat se nemá.“

„Jak to můžete tvrdit, pane?“

„Protože jsem tvůj nadřízený, Mráčku.“

Všichni se hlasitě zasmáli.

Až na Chmureczku.

„Škultéty, jak jsem říkal, nauč Mráčka slušnému chování!“

„Provedu, pane!“

Škultéthy se vyznal. Jediným hmatem zkroutil vojákovy ruce za zády takovou silou, že kdyby trošičku přidal, praskaly by kosti.

Chureczka zařval bolestí.

Ještě dřív, než bolest přešla, polili ho vědrem studené vody.

„Jak to, že jsi mokrý, Mráčku, obloha je jasná?“ ušklíbl se Steškanin.

Smích ze všech stran.

„Nechal jste mě polít vodou, pane.“

„Lžeš! Spadl jsi tam do té nádrže, rozumíš!“

„Ale vždyť...“

„Rozumíš! Mráčku..!“

„Rozumím,“ řekl vojín Chmureczka.

„Co se stalo, vojáku Chmureczko?“ zeptal se major Areduk. „Jste celý mokrý...?“

Chmureczka neodpovídal.

„Proč mlčíte?“

„Ze samého důvodu jako minule, pane.“

„Pochopitelně,“ usmál se major. „Ovšem. Nelhat se někdy nevyplácí, že?“

„Máte pravdu, pane.“

„Poručíku, proč je Chmureczka mokrý?“

„Smekl se a spadl tam do té nádrže.“

„Mluvíte pravdu, Steškanine?“

„Jakože mám slunce nad hlavou, pane.“

„Uvědomujete si, že máte nad hlavou i Pána boha, který všechno vidí a slyší?“

„Jsem si toho vědom,“ odpověděl Steškanin, ale majorovi neuniklo, že se neznatelně ušklíbl.

Rychle se k němu nahnul a zašeptal: „Nádrž je bez vody! Pohybujete se na velmi tenkém ledě, poručíku! Vyhlašte nástup a to hned!“

„Provedu, pane majore!“

„Jednotko, nástup!“

Když byl rozkaz splněn, prošel major Areduk zamýšleně kolem vojáků.

„Pytel s pískem jsem nechal pověsit, abyste si na něm vylili svůj vztek! Jak je vidět, pytel vám nestačí! Potřebujete živého tvora! „Dobře! Ale musím vás upozornit, že jednotka, která si dokáže ze

svého středu někoho vybrat; třeba toho, kdo se zdá slabší, nebo nějakým způsobem vybočuje z řady; aby si z něho učinila terč posměchu a šikany, je nakažená nemocí. Tu nákazu šíří jednotlivec, který, pokud není sadista, něco podobného sám prožil na vlastní kůži a nedokáže se od toho oprostít. Z toho důvodu v tom pokračuje. A všechny kolem sebe nakazí. Dochází to tak daleko, že nakažení si nejsou vědomi svého jednání a ztrácejí sebekontrolu. Nedokáží se ozvat a zastat se druhého. Nedokáží ani zvednout varovně prst na znamení, že něco není v pořádku. Vlastně hrají dvojí hru. Nejsou schopni rozeznat dobro od zla.“

Major na chvíli přestal a rozhlédl se.

„Nemocná jednotka se musí léčit!“

Znenadání se otočil k poručíkovi.

„Poručíku, nechte přivést Jima!“ nařídil stroze.

Jim byl dobře vykrmený vepř, určený k porážce.

„Na co Jima, pane?“

„Hned vám odpovím! Jen co přitáhnou to prase! Doufám, že mi rozumíte!“

„Samozřejmě pane.“

Poručík poslal dva muže. Netrvalo dlouho a byli zpátky. Na silném provaze táhli uvázané prase.

„Vidím, že je provaz dostatečně silný!“

„Máte pravdu, pane majore,“ udiveně odpověděl Steškanin. „Je dostatečně silný, ale...?“

„Říkal jste, že rozumíte! Nebo lžete?“

„Nelžu, pane, rozumím.“

„To jsem rád! Když rozumíte, vyberte tři muže, nechť odstraní pytel s pískem ze stromu!“

„Dobře, pane!“

„A na jeho místo ať pověsí prase!“ pokračoval Major.

„Prase, pane...?“

„Ano! Za zadní nohy!“

V táboře zavládlo zděšení. Všichni všeho nechali a upřeli zrak na prase.

Naprosté ticho.

Pouze nebohé zvíře podivně pochrochtávalo, jako v předtuše něčeho zlého.

„Kareto, Kofroni, Škultéty!“ zavelel váhavě Steškanin. „Pověste prase, jak rozkázal major Areduk!“

Tři nejsilnější muži z tábora se chopili vepře a splnili rozkaz.

Prase začalo nepředstavitelným způsobem kvičet a házet sebou. To byla silná káva na poručíka i na majora.

„Asi jste to přehnal, pane majore,“ poznamenal rozechvělým hlasem poručík.

Major neodpověděl. Fascinovaně pozoroval prase. Smyčka, která zvířeti stáhla silné nohy, se barvila na růžovo. Prase se postupně vyčerpávalo a jeho kvičení se měnilo v srdcervoucí kvílení připomínající dětský pláč. Mnozí vojáci to nemohli poslouchat, tak si zacpali uši a odvrátili zrak.

Poručík se pomalu podíval na majora. Ten byl dál tvrdý jako skála. Hleděl na prase, aniž by se pohnul. Jim byl už tak vyčerpaný, že ustával v kvičení a začal zase pochrochtávat. Úplně jinak než

předtím. Postupně se tišil a přestával. Za občasného zaškubnutí. Nakonec se zcela utišíl. Vypoulenýma očima hleděl odevzdaně do země. Nebýt očí, které sebou rozčilením cukaly, nikdo by si nebyl jist, zda vůbec žije.

Major se otočil k poručíkovi a k ostatním mužům.

„Teď si na něm můžete vybit svůj hněv!“ zvolal přísně. „Ale rychle! Dokud ještě žije! Nemusíte se bát! Jste pod mojí ochranou. Kopněte si, plivněte si, polijte ho studenou vodou! No tak do toho!“

Žádný z vojáků se k tomu neměl.

Major zakroutil hlavou.

„Je vám ho líto?“ zeptal se už zase zcela klidně svým podmanivým hlasem.

Muži postupně dávali najevo svou lítost. Nakonec se připojil i Steškanin.

„Ale vždyť je to obyčejné prase, pouhé zvíře,“ pokračoval major a zase zesílil hlas. „Litujete zvíře a nad člověkem se ani nepozastavíte? Člověk je vám lhostejný? Prase je pro vás přednější než člověk?“

Nikdo se neodvážil cokoliv říct.

„Myslíte si, že by bylo dobré Jima postavit opět na vlastní nohy?“

Vojáci souhlasili.

„A co kdybychom mu dali svobodu?“ usmál se major. „Co si myslíte? Nezaslouží si svobodu?“

„Zaslouží,“ potvrdili a jejich napnuté výrazy ve tvářích se změnily v něco docela jiného. Otrlí a hrubí vojáci se najednou začali usmívat.

„Spusťte Jima na zem a rozvažte ho!“ rozkázal major.

Vojáci rádi splnili rozkaz. Sotva se prase dotklo země, jakoby ožilo. Když se nejistě postavilo na nohy, ani se nepohnulo, mžouralo očima a nevěřicně zakňouralo. Major k němu přistoupil, pohladil ho vládně po tlustém krku a řekl: „Odpusť, Jime. Ještě si užiješ dlouhý život. Běž.“

Plácnul ho po hřbetě a Jim vyrazil. Když doběhl za hranici tábora, otočil se major k vojákům. „Uvědomujete si, že byl Jim určený pro dnešní večeri? Oceňuji, že jste se jí dobrovolně vzdali...“

Poručík Steškanin byl brunátný v obličejí.

„Mráčku! Kvůli tobě jsme včera byli bez večere! Za to zaplatíš!“

„Ne kvůli mně, pane poručíku.“

„Chceš říct, že to byla moje vina?“

Chmureczka mlčel.

„Škultéty, Mráček se chová zpupně, chop se ho!“

„Nestačilo to, pane? Co když se major vrátí?“

„Nevrátí se, má schůzku s plukovníkem!“ odsekl netrpělivě poručík. „Vidím, že se ti nechce! Dobře, povedu to v patrnost. Kofroňi a Kareto! Chopte se Mráčka a šup s ním na strom! A za nohy! Ať si uvědomí, jak bylo Jimovi!“

Poručík si všiml, že sebou Pierre Chmureczka trochu trhl.

„Bojíš se, Petře? Vidíte? Má strach.“

„Ne, nebojím se, pane. Vím, že mně nic dobrého nečeká, ale...“

„Co ale! Co jsi chtěl říct!“ zaječel pronikavě Steškanin.

„Chtěl jsem říct, že arogance moci je nemoc z moci, pane.“

„Mlč!“

Kofroň s Karetou byli silní jako zvířata. I svojí inteligencí se jim vyrovnali. Pierre nekladl odpor, takže to pro ně nebyla žádná námaha. Ocitnul se zavěšený na laně, jako včera Jim. Zavládlo ticho. Nikomu nebylo do řeči. Každý měl toho divadla dost.

Jenom Steškanin ne.

V jeho pohledu byla patrná nepřítectnost a nenávisť.

Už se nedal zastavit.

Pomalou se přiblížil k vojákovu, zavěšenému na laně.

Obešel ho kolem dokola jako svou kořist.

Naráz se jeho pravá noha vymrštila a zasáhla Chmureczku přímo do obličeje. Ten jako kdyby to čekal, sevřel pevně čelisti a zabránil tak vyražení zubů.

O to víc byly rozseklé rty a nos.

Začala z nich kapat krev.

Na vyprahlé zemi se objevila krvavá skvrna a zvětšovala se.

„Já ti dám nemoc z moci!“ šeptal poručík Steškanin výhružně.
„Brzy se ti vyjasní, Petře Mráčku! Neskončím dřív, dokud nezačneš prosit! Ten vzdor z tebe dostanu!“

Major se objevil zcela nečekaně. Zničehonic byl uprostřed tábora.

„Dost, Steškanine!“

Přistoupil k němu a zabránil mu v dalším útoky. Ten se otočil. Uvědomoval si, že ztrácí půdu pod nohama.

„Neplnil svoje povinnosti, pane,“ zmohl se poručík na chabé ospravedlnění.

„Lžeš! Všechno jsem viděl a slyšel!“ vykřikl major Areduk a strhával z jeho ramen znamení hodnosti. „Od samého začátku jsi se choval falešně a nadutě! Věděl jsem, že s tebou budou jenom problémy!“

„Vojáku, pomozte mi sundat Chmureczku,“ obrátil se na Škultétyho!

Sám ho nadzvedl, a když Škultéty rozvázal provaz, pomohl vojákovi na nohy.

„Děkuji, pane majore,“ řekl vojín ztěžka a opatrně si otíral zkrvavený obličej.

Točila se mu hlava.

„Dojděte si za felčarem, ať vás ošetří.“

„Provedu.“

Major se otočil.

„Ještě není konec, vojáci. Ještě si dáme jedno kolečko.“

„Kareto s Kofroněm! Ted' uvažte ke stromu Steškanina! Klidně ho nechte nohama na zemi. Je to přece jenom člověk.“

Oba vojáci na sebe mrkli a podívali se na majora. Ten mlčky kývnul.

I když měl Steškanin ve tváři tvrdý výraz, rozkaz splnili.

„Vojáci,“ pokračoval major. „Nestačil vám pytel s pískem? Potřebovali jste živého tvora? Ale ani prase vám nestačilo!“

Potřebujete člověka? Nuže,“ zvýšil zase hlas, „máte ho mít. Můžete si s ním dělat, co chcete. Vytvořte řadu a jeden po druhém přistupte k bezmocnému člověku a podle libosti si do něho udeřte.“

Vojáci dál stáli na místě jako přikovaní.

„Proč se tváříte tak rozpačitě? Máte strach podívat se mu do očí? Kdybych mu je zavázal, určitě by to šlo, že? Ale to by byla zbabělost. To nedopustím! Hezky se mu podívejte do očí a udeřte!“

Major byl už dost netrpělivý.

„To je rozkaz, pánové!“

Vojáci začali přistupovat k bývalému poručíkovi Steškaninovi, aby ho udeřili. Ten se nemusel obávat, protože rány, které vojáci předváděli, byly takové neškodné šouchance, které mu nemohly ublížit...

„Majore Areduku!“

Když major uslyšel hlas plukovníka Mikolina, na okamžik ztuhl. Vzápětí se však otočil.

„Pane plukovníku!“ zsalutoval. „Major Areduk!“

„Co se tu děje, majore!“ zeptal se ledově plukovník Mikolin.

Major stál vzpřímeně, a přesto ho plukovník převyšoval dobře o půl hlavy.

„Těžko vám to mohu vysvětlit, pane plukovníku,“ řekl tiše major. „Je můj způsob léčby.“

„Způsob léčby?!“ zahřměl plukovník.

„Jsme ve válce, pane plukovníku. Nikdo nesmí zneužít, byť i centimetr, své moci. A tohle je nejrychlejší způsob léčby proti tomu. Není čas na...“

„Ale váš způsob léčby, jak tomu říkáte majore, je v rozporu se všemi vojenskými předpisy! Trápíte zvířata a teď i samotné důstojníky! Vím, vaše jednotka nemá žádné ztráty na životech, což je pozoruhodné, ale nejste to vy sám, kdo zneužívá moc?“

Stáli tam a měřili se pohledem. Statný major Areduk a ještě statnější a vyšší Plukovník Mikolin. Vojáci je bez hnutí sledovali.

Plukovník se k nim otočil: „Nebo bylo všechno jinak, vojáci?“

Všichni dál stáli tiše bez hnutí.

„Nebo bylo všechno jinak, poručíku Steškanine?! Vidím, že jste přišel o hodnost?!“

Bývalý poručík hleděl do země, skoro jako Jim.

„Ano!“ zvolal Pierre Chmureczka, který se vracel od felčara.

„Pane plukovníku, vojín Chmureczka!“

„Všechno bylo jinak, vojíne? Vidím, že máte oteklý obličej...?“

„Ano, všechno bylo jinak, pane plukovníku.“

„Ale jak jinak, vojíne?“

„To vám nemohu říct, pane plukovníku.“

„Proč, vojíne?“

„Nechci být ten, kdo ukazuje na někoho prstem, a žalovat se mi přičítá, pane plukovníku.“

„To vás ctí, vojíne, jenže věci a dění by se měly nazývat pravými jmény, nemyslíte?“

„Máte pravdu a major Areduk to pravým jménem nazval.“

Plukovník se otočil zpátky k majorovi a vzápětí k poručíkovi, uvázanému ke stromu.

„Měl major důvod nechat vás přivázat ke stromu a zbavit hodnosti, vojíne Steškanine?“

Jan Steškanin mlčel.

„Za pravdu se nemusíte stydět, Steškanine. Takže se ještě jednou ptám, měl major důvod?“

„Ano,“ řekl překvapivě Steškanin. „Měl důvod.“

„Tím jste přiznal vinu, vojíne!“

„Jsem si toho vědom, pane plukovníku.“

„Poručíku, nemám radost z toho, že odcházíte,“ projevil lítost major Areduk, když doprovázel povýšeného vojáka Chmureczku z tábora.

„I vy si myslíte, pane majore, že mám strach z boje?“

„Ne, to si vážně nemyslím poručíku, ale mohl jste zůstat.“

„Ano mohl, ovšem sám byste nevyužil možnosti, kterou mi nabídl plukovník?“

„Nevyužil, protože jsem narukoval na vlastní žádost.“

„Na vlastní žádost?“ nechápavě zakroutil hlavou Chmureczka .
„Já jsem pravý opak, pane. Sám bych do války nikdy nešel.“

„Záleží na okolnostech,“ řekl major. „Někdy spolu úzce souvisí, aniž bychom si to uvědomili.“

„Nerozumím vám.“

„Chápu. Přesto si myslím, že je vás škoda.“

„Abych vám vysvětlil svoje stanovisko,“ zastavil se poručík. „Neutíkám před odpovědností, ani před povinností. Přesvědčení mi nedovolí střílet do lidí. Neměl bych čisté svědomí. Moje vlastní víra mi to zakazuje. Uznávám jenom diplomatická řešení konfliktů.“

Poručík Chmureczka se odmlčel. „To asi nemůžete pochopit, pane majore.“

„Představte si, že to chápu až moc dobře, poručíku. Ale to jsou právě ty okolnosti.“

„Jaké okolnosti, pane?“

„Co když jsem narukoval do války ze stejných pohnutek, ze kterých ji sám odmítáte?“

„Vy jste věřící?“

„Ano jsem,“ potvrdil major. „Nastoupil jsem na frontu jako kaplan.“

„Kaplan?“

„Jak jsem řekl. A v rodném městečku mám i svoji farnost. Představte si, u nás posledním bojeschopným mužem jsem zůstal já, farář. Ostatní museli na frontu. S tím jsem se nemohl smířit. Na rozdíl od vašeho svědomí, to moje, mi nedovoluje nečinně přihlížet, ale něco proti tomu zlu dělat.“

„Jako farář střílíte do lidí?“

„To ne, poručíku.“ Major se odmlčel. „Když jsem působil jako kaplan, chodili za mnou na kus řeči i důstojníci. Hovořil jsem s nimi o své duchovní strategii neválčení a vítězství. Sám nevím proč, nejspíš jsem je přesvědčoval takovými argumenty, že mi dali důvěru,

abych se stal jedním z nich. Doufám, že mi bude odpuštěno.“ Major pohlédl vzhůru. „Snažím se neválčit a přesto vítězit. Zvláštní, že? Můžete to nazvat třeba diplomacií, jenže ta patří do nejvyšší sféry a ta jak známo selhala. Ke mě se spíš hodí, kazatel – vyjednávač.“

„Smím se zeptat na tu vaši strategii neválčení?“ zeptal se nadšeně poručík Chmureczka .

„Je to prosté, poručíku. Když je protivník silnější, snažím se to s ním vyjednat tak, aby nás minul a nechal být. A je-li silnější náš oddíl, doporučím protivníkovi, aby se vzdal, nebo aby se nám vyhnul. Většina normálních vojáků má válčení dost, takže věřte nevěřte, jsou spokojené obě strany. A jelikož se někdy protivník opravdu vzdá, míváme i bojové výsledky.“ Major se usmál. „Proto jsem si naivně myslel, že se stanete mým pobočníkem místo Steškanina. No, nedá se nic dělat, přeji vám hodně štěstí, poručíku.“

Major se s poručíkem rozloučil a díval se za ním, jak odchází. Po chvíli se otočil zpět k táboru.

Poručík ale nespěchal, naopak zpomaloval, až zastavil úplně a otočil se.

„Pane majore!“

„Co se děje, poručíku?“

„Neodcházím!“